

повністю виконав програму практики, має порушення вимог в оформленні звітної документації.

Отже, ознайомча практика дає можливість оцінити та закріпити рівень теоретичної і практичної підготовки здобувачів, є підґрунтям у подальшому при вивченні навчальних дисциплін таких, як теорія і методика тренерської діяльності в обраному виді спорту, фізіологічні основи фізичного виховання і спорту, психологія спорту, основи тренерської майстерності, а також під час проходження практики за профілем майбутньої професії.

Література:

1. Методичні рекомендації щодо практичної підготовки здобувачів першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів вищої освіти за освітньо-професійними програмами спеціальності 017 «Фізична культура і спорт». Харків : ХДАФК, 2020. 152 с.

2. Освітньо-професійна програма «Фізична культура і спорт» перший (бакалаврський) рівень вищої освіти, галузь знань 01 Освіта/Педагогіка, спеціальність 017 Фізична культура і спорт. Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука. 2022.

3. Постанова Кабінету Міністрів України № 993 «Про затвердження Положення про дитячо-юнацьку спортивну школу».

4. Стандарт вищої освіти України: перший (бакалаврський) рівень вищої освіти, галузь знань 01 Освіта/Педагогіка, спеціальність 017 Фізична культура і спорт. Затверджено та введено в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 24.04.2019 р. № 567.

ФОРМУВАННЯ ЦІННОСТЕЙ З ОЛІМПІЗМУ

Сотник Ж. Г.

*кандидат наук з фізичного виховання, доцент,
доцент кафедри фізичної культури і спорту
Міжнародного економіко-гуманітарного університету
імені академіка Степана Дем'янчука
м. Рівне, Україна*

Аналіз науково-методичної літератури та освітньо-професійних програм підготовки здобувачів вищої освіти вказують на необхідність ширшого втілення знань з олімпійського руху та ідеалів і цінностей

філософії олімпізму, які є характерними для політики Міжнародного олімпійського комітету (МОК) і Міжнародної олімпійської академії (МОА) [2; 5]. Постає питання знаходження форм доповнення концепції олімпійської освіти, а саме перегляду соціокультурного змісту, яка стосується універсалізму олімпійських цінностей та виховного потенціалу олімпійської освіти [1].

Цінності не підлягають чіткому визначенню з позицій людського раціоналізму і логіки, але лежать у площині руху до певного ідеалу, за яким стоїть Любов, Добро, Краса, Істина. Цінним вважається все те, що сприяє зовнішньому розкриттю людських здібностей і надихає на життя, має особливу значимість для людини. До них відносять світогляд людини, певний ідеал особистості, міра значущості речей, явищ, подій. Цінності впливають на прийняття рішення і визначають стандарти поведінки, формують моральні, етичні та естетичні почуття людини [4].

Центральною ідеєю Ігор вважається олімпізм, який базується на таких олімпійських цінностях, як досконалість, дружба і повага.

Досконалість передбачає перевершення власних досягнень, подолання себе та своїх недоліків, які перешкоджають досягненню поставленої мети у спорті.

Олімпійська цінність «дружба» включає в себе розуміння, повагу, підтримку, допомогу, рівність, співчуття і допомагає досягти як особистої мети, так і мети людей різних народів, країн, суспільства в цілому. Спорт є інструментом, який допомагає знайти взаєморозуміння між людьми і цілими народами. А дружба в команді досягнути кращого результату. МОК вважає, що Олімпійські ігри можуть і повинні сприяти вирішенню міжнародних конфліктів. Жак Рогге (президент МОК, 2001–2013) висловлював таку думку, що спорт не може сам по собі зупинити війни або підтримувати мир, але його важлива роль полягає в тому, щоб допомагати встановлювати мир. З цим пов'язана древня традиція олімпійського перемир'я, яка уходить корінням в Ігри античності й відновлена МОК у 1992 році. Цілі олімпійського перемир'я полягають у наступному: забезпеченні зупиненню військових дій на період Олімпійських ігор; налагодження контактів між ворогуючими сторонами через спорт; надання гуманітарної допомоги країнам, які охоплені війною; формування «вікна можливостей» для укладання миру.

Символом олімпійського перемир'я, образом миру є голубка на тлі п'яти блакитних кілець та стилізованого олімпійського вогню. Олімпійський вогонь покликаний нести дружбу та почуття духовної єдності у серця людей всього світу, а різнокольорові крапки мовами полум'я символізують людей, представників різних рас та культур.

Повага зорієнтована на справедливе відношення, рівність прав, врахування інтересів кожного, переконання людини, її свободи і довіри. В спорті повага – це дотримання правил, засіб боротьби проти використання допінгу та інших зловживань. Повага до суперника виключає використання неспортивних засобів досягнення мети. Допінг став серйозною проблемою у 1980–1990 роки, і для боротьби з ним було сформовано спеціальне агентство World Anti-Doping Agency у 1999 році.

Олімпійським девізом є «Швидше, вище, сильніше». Девізом Параолімпійських ігор – «Дух у русі». До параолімпійських цінностей відносять сміливість, рівність, рішучість і натхнення. Параолімпійські цінності базуються на історії становлення та розвитку Параолімпійського руху і принципах змагальної діяльності. Ці цінності апелюють до боротьби за рівні права та інтеграцію у соціум і самореалізацію людей з інвалідністю.

Сміливість – це щоденне подолання труднощів як у житті, так і під час тренувань і змагань у боротьбі за високі результати.

Рівність вбачається середовищем без перешкод, в якому формуються умови для повноцінного життя інвалідів, зокрема і занять спортом. Рівність припускає рівень можливостей, де успіх людини не повинна бути залежною від етнічного, релігійного і соціального походження. Олімпійський рух спочатку не був проникнутий прагненням до рівності. З часом до змагань стали допускати жінок, представників бідних верств населення і рас. Перший крок до рівності можливостей спортсменів-олімпійців і параолімпійців був зроблений у 1988 році, коли вперше в історії Параолімпійські ігри проводилися відразу після Олімпійських.

Рішучість – це вольова якість, яка є важливою для досягнення результату. Прикладом рішучості є приклад південноафриканського бігуна Оскара Пісто-риусу, який приймав участь з бігу на 400 метрів на двох протезах – «гепардах» (в нього ампутовані обидві ноги) на Олімпійських іграх (Лондон, 2012 р.), і посів на рівні зі здоровими спортсменами 23 місце.

Натхнення – це стан найвищого піднесення, для якого характерна висока продуктивність і величезний підйом і напруження сил людини. Цей стан атлета може передаватися глядачам. Національна параолімпійська збірна України пододала неймовірні перепони, щоб потрапити на церемонію відкриття Зимових Паралімпійських ігор в Пекіні 2022 році. Появу українських спортсменів під час голосування вболівальниками в рамках The Visa Awards одногосно признали самим надихаючим моментом спортивного дійства і визнали переможцем. The Visa Awards розроблена спільно МОК і Міжнародним

паралімпійським комітетом (МПК) і Всесвітнім партнером Олімпійських ігор Visa з метою залучення і комунікації аудиторій зі всього світу під час проведення Олімпійських і Паралімпійських ігор, заохочувати до віри, надії і підтримки один одного у відповідності з основними цінностями: дружби, прийняття і натхнення.

Цінності параолімпійського та олімпійського спорту є важливими, так як формують особистість фізично і духовно. Шляхи формування олімпійських цінностей висвітлено в праці Єрмолової В. М. [3], які базуються на місії олімпізму у забезпеченні регулярного проведення Олімпійських ігор; здійсненні просвітницької роботи серед молоді через спорт; просуванні ідей олімпізму в суспільство. Автором запропонована технологія формування олімпійських цінностей, яка включає в себе теоретичну частину, запитання для роздумів і виступ учнів.

Дослідницька компанія GfK в Україні досліджувала вплив Олімпійських ігор та спорту на молодь України в рамках проекту Olympic Moves UA, який реалізує НОК України у партнерстві з Кока-Кола. За результатами опитування людей, віком від 15–40 років з різних регіонів України було встановлено, що 35% молоді пишаються українськими спортсменами, 36% – асоціюють досягнення олімпійців з прагненням до перемоги і чесної боротьби. Серед опитуваних вважають, що за високими досягненнями у спорті стоїть наполеглива щоденна праця і цілеспрямованість (39%). 33% молоді асоціюють Олімпійські ігри з духом змагання і чесної боротьби [6].

Участь спортсменів з України в Олімпійських іграх зазначають 27% молоді. Але після подій 24 лютого 2022 року, немає сумніву, що цей відсоток зростатиме. Прикладом є участь українських спортсменів у зимових Паралімпійських іграх 2022 у Пекіні, де Україна достойно посіла 2 місце, виборовши 11 золотих, 10 срібних і 8 бронзових нагород.

19% респондентів зазначають, що Олімпійські ігри для них є джерелом оптимізму. Серед важливих цінностей молодь обрала старанність і важку працю (39%); досконалість, прагнення бути кращим (35%); патріотизм, гордість за свою країну (35%); чесність, справедливу боротьбу (29%); єдність духу й тіла (27%).

На прикладах досягнень українських спортсменів визначаються сім олімпійських цінностей: повага, дружба, натхнення, рівність, досконалість, сміливість, завзятість. Одним із заходів формування цінностей олімпізму – це донесення інформації до молоді через засоби масових комунікацій. Як приклад сім надихаючих відео української студії Film за підтримки НОК України та компанії Кока-Кола України, де разом з молодими акторами знялися відомі олімпійці Сергій Бубка,

Ольга Харлан, Олег Верняєв, Жан Беленюк, Георгій Зантарая, Ольга Саладух, Ілля Кваша [6].

Таким чином, формування олімпійських цінностей розкриває можливості до оволодіння знаннями з історії світу, країни та рідного краю; формує чесноти у молоді бути кращими, фізично здоровими і розвивати духовний світ, служити на благо суспільству.

Література:

1. Булатова М., Платонов В. Олимпизм и олимпийское образование: история, современность, будущее. *Наука в олимпийском спорте*. 2018. 4:4–27.

2. Булатова М., Радченко Л., Єрмолова В. Олімпійський спорт у системі гуманітарної освіти (український досвід). *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*. 2020. № 2. С. 105–115.

3. Єрмолова В. М. 10 уроків із П'єром де Кубертеном. 2016. С. 20–44.

4. Канафоцька Г. П. Формування цінностей сучасної людини: фактори, інституції, складові та чинники впливу. *Механізми управління розвитком організаційної культури ЗНЗ* : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (Київ, 4–5 квіт. 2013 р.). К., 2013. С. 77–87.

5. Кострікова К. С. Формування олімпійських цінностей в освітньому процесі учнів початкової школи : дис. ... канд. пед. наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. Центральноукраїнський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка. Кропивницький, 2021.

6. Основні олімпійські цінності української молоді: дослідження. URL: https://zaxid.net/osnovni_olimpiyski_tsinnosti_ukrayinskoyi_molodi_doslidzhennya_n1443830